

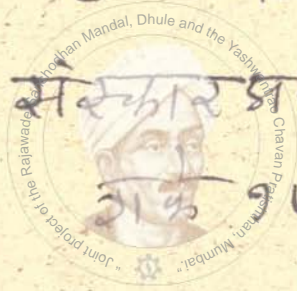
क्र. नं. १२

संस्कृत.

महेश्वरभाट्टी स्माल प्रयोग.

याज्ञिक

याज्ञिक

संस्कार प्रकरण.

क्र. १७५०

3317

(1)

॥ महेश्वरभट्टीस्मार्तप्रयोगप्रारंभः ॥

(2)

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ प्रणम्यगोपासुमनंतमा
द्यनेत्रं च लानंदितगोपवृद्धं। स्मार्तप्रयोगविधातियत्नाद्द्विरण्यकेरीय
विधो महेश॥१॥ सत्याषाढमुनिर्वंदे स्वर्णकेशसमन्वितं। यो मुञ्चे यपस्य
थानां क्रमकत्समकत्सयत्॥२॥ यत्कृतं वेदवदृष्टिमाद्रियंते विपश्चितः।
मातृदत्तश्चिरं जीयादृष्टिरूपेण तत्त्ववित्॥३॥ अथ संस्कारशांतिश्राद्ध
व्यप्रकरणत्रयेण हिरण्यकेशिः सर्वस्मार्तकर्मणां प्रयोगो विधीयते।
तत्राद्ये संस्कारप्रकरणे गर्भाधानादयः संस्काराः द्वितीये शांतिप्रकर
णे वास्तुशामनाद्याः शांतयः। तृतीये श्राद्धप्रकरणे अमावास्यादिश्राद्ध
नेर्योच्यन्ते॥ अथ संस्कारप्रकरणे॥ तत्र तयोर्गर्भाधानं पुंसवनं सीमंतो

(3)

महे० प्र० ग० १

१

अपनयनात्कर्मनामकर्मान्नप्रात्रानचौलोपनयनवेदत्रतचतुष्टयगोदानस
मावर्तनविवाहारव्याः यंच दशासंस्कारानिरूप्यन्ते ॥ पितृमेधारव्यसंस्कारस्त
श्राद्धप्रकरणेषु वक्ष्यन्ते ॥ तेषु च संस्कारेषु गर्भाधानाख्यसंस्कारस्य प्राथम्यात्
अनुष्ठानसौकर्याच्च ॥ सौत्रक्रमसूत्रज्यगर्भाधानादिक्रमेण संस्काराणां
प्रयोग उच्यते ॥ गर्भाधानादिचौलान्तसंस्काराणां कालातिक्रमे सति तत्काला
त्क्रमात् प्रायश्चित्तं कृत्वा उपनयनादयः संस्कारास्तत्पर्यन्तं कर्तव्या इत्य
भिप्रायेण उपनयनमुरेवेनैव संस्काराणां मान्दानं कर्तव्यं कृत्वा ॥ तथा
चोपनयनमारभ्य गौतमसूत्रं तत्र हरदत्तव्याख्या ॥ अगते गर्भाधानादि
संस्कारान्विताप्युपनयनं भवति ॥ उपनयनं विना तदुत्तरे संस्कारानभिभ
वन्तीत्यभिप्रायेण उपनयनमुरेवेन सूत्रितमाचार्येणेति ॥ अथ गर्भाधान

१

(3A)

प्रयोगः॥ रजोदर्शने सति स्त्रीरात्रं स्नानं तैलाभ्यंजनं कंकतादिनाकेश
मार्जनं कज्जलादिनाचक्षुषोरंजनं दंतधावनं नीवीनिकृतनं रज्जुकरणं
अंजल्मादिना जलपानमिह्येवमादीनि न कुर्यात्॥ रजोदर्शनात्सोऽत्रादिना
निऋतुस्तन्मध्ये आद्यं रात्रिचयं संक्रांत्समावास्याक्षयाहमूद्यामूलदिनं न वि
हायं दपत्योश्चंद्रानुकूले चतुर्थ्यादि युग्मदिवसे गर्भाधानं कुर्यात्॥ कर्त्तारं स्नानं कृ
तमांगलिकस्वल्पं कृतवस्त्राच्छादिते पीठे प्राङ्मुख उपविश्य ॥ स्नातां स्वच्छवस्त्र
कृतपरिधानां भूषणमात्मानुलेपने रत्नकृतां प्रथमं शिष्टब्राह्मणकृतसंभाषां भा
र्या अस्य दक्षिणत उपविश्यानंम्यप्राणानायम्य ॥ ॐ स्र्मुखश्चैकदंतश्च कपि
लोगजकर्णिकः ॥ सर्वेष्वारंभकार्येषु त्रयास्त्रिभुवनेश्वराः ॥ इत्यादि मंगलश्लोका
न्पठित्वा ॥ लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः ॥ उमामहेश्वराभ्यां नमः ॥ मातापितृभ्यां नमः ॥

(4)

महे० प्रयो०

२

इष्टदेवताभ्योनमः॥ कुलदेवताभ्योनमः॥ ग्रामदेवताभ्योनमः॥ वास्तुदेव
ताभ्योनमः॥ सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्योनमोनमः॥ ॐ विष्णुर्विष्णुः श्रीमद्भगवतो
महापुरुषस्य विष्णो रचिंस्यामितवीर्यस्य शक्त्या ध्रियमाणयो ब्रह्मांडरं
डयोर्मध्ये भूमंडले जंबूद्वीपे भारतवर्षे दंडकारण्ये गोदावर्यादक्षिणे देशे
दृषुयात्तपरशुरामक्षेत्रे अद्य ब्रह्मणो द्वितीये परार्धे श्वेतवराहकल्मेवेव
स्वतमन्वंतरे अष्टाविंशतियुगचतुष्कातिमेकलियुगे प्रथमचरणे विक्र
मशके अमुकनाम्नि संबलसरे अचने क्रतौ भासे पक्षे तिथौ नक्षत्रे योगे कर
णे सूर्ये चंद्रे देवगुरो शोषग्रहेषु यथास्थानस्थितेषु सत्सु एव गुणविशो
षणविशिष्टायां पुण्यतिथौ शुभतिथौ चेति पाठेन विविक्षितो देशकालो
संकीर्त्यममास्यां भार्यायां प्रतिगर्भसंस्कारानि शायद्वारा अस्यां जानिष्य

२

(4A)

माणगर्भाणां बीजगर्भसमुद्भवेनोनिवर्हणद्वारा च श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ग
र्भाधानारव्यकर्मकरिष्ये ॥ तद्गणपतिपूजनं पुण्याहवाचनमातृकापू
जनं नादीश्राद्धं च करिष्ये इति संकल्प्य गणपतिं पूजयेत् ॥ प्रणवमंत्रादौ
सर्वत्र पठेत् ॥ ॐ गणानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्त
मं । ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनः शृण्वन् नूतिभिः सीदसादनं ॥ इति
मंत्रेण गणपतये नम इति नाम मंत्रेण वा आवाहनासनपाद्यार्घ्याचमन
स्नानवस्त्रगंधपुष्पधूपदीपनैवेद्यफलतांबूलदक्षिणानमस्कारा इति
षोडशोपचारैः ॥ गंधपुष्पधूपदीपनैवेद्या इति पंचोपचारैर्वा गणपतिं
संपूज्य पुष्पांजलिं दत्त्वा ॥ वक्रतुंडमहाकायसूर्यकोटिसमप्रभ ॥ अवि
घ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ इति प्रार्थयेत् ॥ इति गणपतिपूजा ॥ ॥

(5)

महे० प्रयो०

अथ पुण्याहवाचनप्रयोगः ॥ तत्र गर्भाधानादिकर्मस्वारावंते च केषुचि
त्पुण्याहवाचनविहितं ब्राह्मणारतनेन परिबिध्य पुण्याहवाचनं स्तिमृद्धि
मिति वाचयित्वादिना सूत्रकृता तत्र देवताकांक्षायान्नात्त्रोत्तरोक्ता
देवता उच्यन्ते ॥ गर्भाधानस्यादायंते च ब्रह्मा ॥ पुंसवनस्यो भयत्र प्रजापतिः ।
सामंतस्यो भयत्र धाता ॥ जातकर्मण्युभयत्र मृत्युः ॥ नामकरणस्यादोस
विता । अंते प्रजापतिः ॥ आयुर्वर्धापनस्यो भयत्राग्निरायुष्मान् ॥ अन्न
प्राशनस्यो भयत्र सविता ॥ चोक्तस्यादोके शिनः । अंते प्रजापतिः ॥ उपन
यनस्यादाविंशः ॥ अंते श्रद्धामेधे । उपनयनचतुर्थदिवसीयपुण्याहवाच
ने सुश्रवाः ॥ पुनरुपनयनस्यो भयत्राग्निः ॥ ब्रह्मचारी व्रतोपाकरणवि
सर्गिणो रुभयत्र सविता ॥ ब्रह्मचारी व्रतलोपप्रायश्चित्तस्यो भयत्र स

३

३

(5A)

छालापाक

विता ॥ वेदोपाकरणविसर्गयो रूभयत्रसविता ॥ समावर्तनस्यो भयत्रश्रि
रिंद्रोवा ॥ विवाहस्यो भयत्राग्निः ॥ औपासनोपक्रमेतेवाग्निः सूर्यप्रजाप
तयः ॥ दृशीपूर्णमासस्यो भयत्राग्निः ॥ वास्तुहोमस्यादोवास्तोष्पतिरंतेप्र
जापतिः ॥ श्रूत्तगवस्यो भयत्रेशानः ॥ प्रदोषप्रतस्यो भयत्रेशानः ॥ नक्षत्र
होमेचो भयत्रनक्षत्रदेवताः ॥ आग्रयणस्यो भयत्राग्रयणदेवता ॥ प्र
त्येकं नवग्रहमरेव उभयत्रादित्याद्यानवग्रहदेवता ॥ तंत्रेण नवग्रहमरेव
ब्रह्मादयश्चो भयत्र ॥ कूत्रमांडहोमेवांशायणेचो भयत्राग्न्यादयः ॥ स
र्यबलेरुभयत्रसर्पाः ॥ नक्षत्रेष्टे उभयत्र नक्षत्रदेवताः ॥ तडागाद्युस
र्गेरुभयत्रवरुणः ॥ एको द्विष्टस्यो भयत्रप्रजापतिः ॥ सूतकाले प्रधामा ॥
अग्न्याधेये उभयत्राग्न्यादयः ॥ अग्निष्टोमे उभयत्रेद्रः ॥ अनादिष्टक

(6)

महे० प्र०

४

र्मसुसर्वत्रप्रजापतिः॥ यद्यपिप्रकृतप्रकरणेकासां चिदेवदेवतानामुपयोगः॥ तथापिप्रकरणांतरेपिकासां चिदुपयोगो भविष्यतीतिप्रसंगतः सर्वनिरूपिता इत्येवधेयं॥ इतिबोधायनोक्ताः पुण्याहदेवताः॥ कर्त्ता ब्राह्मणानन्नादिनासंतर्प्यगंधादिनासंपूज्यतान्युण्याहवाचयेत्॥ ॐ महर्षिः पृथिवीचिन इमं यज्ञं मिमिक्षतां॥ विष्टमान्नाभरीमभिः॥ मंत्रावृत्त्या दक्षिणोत्तरतो भूमिं स्पृष्ट्वा॥ ॐ षडधयः संबदते सोमेन सह राज्ञा॥ यस्मेकरोति ब्राह्मणस्तं राजन्यारयामुसि॥ तं दुर्लभं पुंजै कृत्वा॥ आजिघ्रकलशं महारुधारापयस्यत्यात्वा विशत्विंदवः समुद्रमिव सिंधवः सामा सहस्र आभज प्रजया पशुभिः सह पुनर्मा विशता इयिः॥ मंत्रावृत्त्या कलशे निधाय॥ इमं मे गंगेयमुने सरस्वति शुतुद्रिस्तोमः सच तापरुस्त्रिया॥

४

(6A)

असिक्त्रियामरुद्दधेवितस्तयार्जीकीयेभृणुत्यासुषोमया॥ तीर्थजलेन
प्ररयिन्वा॥ गंधद्वारादुराधर्षानिस्यपुष्टांकरिणी॥ ईश्वरीः सर्वभूतानां
तामिहोपबृहयेश्रियं॥ चंदनपुष्पादिनाभूषितौकृत्या॥ कांडाकांडासुरो
हंतीपरुषः परुषः परि॥ एवानोदर्वप्रतनुसहस्रेणशतितेनच॥ दूर्वाधि
या॥ अग्नेरेतश्वद्दः हिरण्यं॥ अद्भ्यः संभूतममृतप्रजासु॥ तत्संभरंनुत्तर
तोनिधाय॥ अतिप्रयच्छंदुरितितरेयं॥ हिरण्यंनिधाय॥ अश्वथेवोनि
षदनंपर्णोवोवसतिः कृता॥ गोभाजइकिरुलासतयत्सनवथपरुषं॥
पंचपद्मघान्॥ बृहस्पतेजुषस्वनोहव्यानिविश्वदेव्या॥ रास्वरत्नानिदा
श्रुये॥ रत्नानि॥ धाः कलिनीर्याअफलाअपुष्पायाश्र्वपुष्पिणीः॥ बृ
हस्पतिः प्रसूतास्तानोमुंचंत्यः हसः॥ कल ॥ युवास्तवासाः परिवीत

(7)
महे० प्र०

५

आगात्सुऽश्रेयान्भवतिजायमानः। तंधीरासः कवय उन्नयंतिस्वाधियोमन
सादेवयंतः॥ वस्त्रं ॥ पूर्णादवशिपरापतसु पूर्णापुनरापत। वंसे च विक्रीणा
वहाइषमूर्जं शतक्रतो॥ तंडुलफलसहितपात्राभ्यामाननेपिधाय। सर्व
त्रप्रतिकलशं मंत्रावृत्तिरुत्तरं संसृष्टत्वा। तत्वायामिब्रह्मणा वंदमानस्तदा
शास्तेयजमानो हविर्भिः। अहेडमानो वरुणा हबोधुशः समानज्यायुः प्र
मोषीः॥ उत्तरकलशे वरुणमावाह्य॥ वरुणाय नम इति गंधपुष्पधूपदी
पने वेद्यादिभिः संपूज्य दक्षिणां दत्त्वा ततो देवता उवाहयेत् ॥ कलश
स्य सुरवे विष्णुः कंठेरुद्रः समाश्रितः। मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृग
णास्मृताः। कुक्षोस्तु सागराः सर्वे सप्तदीपा वसुंधरा। ऋग्वेदो थयजुर्वेद
सामवेदो ह्यथर्वणः। उगंश्वसहिताः सर्वे कलशालु समाश्रिताः। अत्र

५

(5A)

गायत्रीसावित्रीशांतिःपुष्टिकरीतथा।आयांतुममशंगत्यर्थंदुरितःक्षय
कारिकाः।सर्वसमुद्राःसरितस्तीर्था।निजलदानदाः।आयांतुममशंगत्यर्थंदु
रितःक्षयकारकाः॥उत्तरकदंबेअक्षतानूक्षियेत्॥मातृदेवोभव।पितृदे
वोभव।आचार्यदेवोभव।अतिथिदेवोभव।अवनिहृतजानुमंडलःकमलमु
कुलसदृशमंजलिंशिरस्याधारयदक्षिणेनपाणिनासुवर्णपूर्णकलशधा
रयित्वाशिषःप्रार्थयेत्।एताःसत्याआशिषःसंतु।दीर्घानागानद्योगिरय
स्त्रीणिविष्णुपदानिचतेनायुःप्रमाणेनपुण्याहं दीर्घमायुंरस्तु॥शिवाआ
पसंतु।सोमनस्यमस्तु।अक्षतंचारिष्टयस्तु।गंधाःपांतु।सोमंगत्मंचास्तु।
अक्षताःपांतु।आयुष्यमस्तु।पुष्पाणिपांतु।सोमश्रियमस्तु।तांबूलानिपा
ंतु।ऐश्वर्यमस्तु।दक्षिणाःपांतु।बहुदेयंचास्तु।दीर्घमायुःश्रेयःशांतिःपु

(8)

महे० शं०

६

ष्टिस्तुष्टिश्चास्तु ॥ सर्वत्र ब्राह्मणैरस्त्विति प्रतिवचनं देयं ॥ यं कृत्वा सर्ववेदयज्ञ
क्रियाकरणकर्मारंभाः शुभाः शोभनाः प्रवर्तन्ते तमहमांकारमादीकृत्वा ऋग्य
जुः सामादीर्वचनं बह्विधमंतं संविज्ञातं भवद्भिरनुज्ञातः पुण्यपुण्याहवाच
यिष्ये। वाच्यतामिति विप्रो वदेयुः ॥ उत्तरत्रयथायोगं ॥ भद्रं कर्णेभिः शृणु
याम देवाः ॥ भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ॥ स्थिरे रंगे स्तुष्टुवाचं सस्तनूभिः। व्य
त्रो मदेवहितं यदायुः ॥ द्रविणो द्रविणसस्तु रस्य द्रविणो दाः स नरस्य प्रयं
सत् ॥ द्रविणो दावीरवतीमिषन्तो द्रविणो दारासते दीर्घमायुः ॥ सविता प
श्वात्तात्सविता घुरस्तात्सवितोत्तरात्तात्सविता धरात्तात्। सवितानः सुव
तु सर्वतातिं सवितानो रासतां दीर्घमायुः ॥ नवो नवो भवति जायमानो नृ
केतु रुषसामेत्यग्रे। भागं देवेभ्यो विधास्यायन् प्रचंद्रमास्ति रति दीर्घमा

६

(8A)

त्व

युः॥ उच्चादिविदक्षिणावंतोऽस्कर्येऽश्वशः सहतेसूर्येण॥ हिरण्य
दाअमृतत्वंभजंतेवासोदाः सोमप्रतिरस्तआसुः॥ आपउदंतुजीवसेदीर्घायुत्वा
यवर्चसे। यस्त्वाहृदाकीरिणामन्यमानोमर्त्यमर्त्यो जोहवीमि। जातवेदोयशोऽ
स्मास्तुदेहिप्रजारग्नेअमृतंमश्या। यस्मेत्वः सुकृतेजातवेदउलोकमग्नेक
षावस्येनं। अश्विनः सपुत्रिणवीरवंतं गोमंतः रथिनश्शतेस्वस्ति। संत्वा
सिंघामियजुषाप्रजामायुर्धनंच॥ व्रतनियमतपस्वाधायक्रतुदमदानी
विशिष्टानांब्राह्मणानां मनः समाधीयतां॥ विप्राः॥ समाहितमनसस्मः। य
जमानः। प्रसीदंतुभवंतः। प्रसंनसमः। शांतिरस्तु। पुष्टिरस्तु। तुष्टिरस्तु। वृद्धि
रस्तु। अविघ्नमस्तु। आयुष्यमस्तु। आरोग्यमस्तु। शिघ्रं कर्मास्तु। कर्मसंमृद्धि
रस्तु। धर्मसमृद्धिरस्तु। वैदसमृद्धिरस्तु। शास्त्रसमृद्धिरस्तु। पुत्रसमृद्धि

(१)

महे० प्र०

७

पुरोगा

रस्तु। धनधान्यसमृद्धिरस्तु। इष्टसंपदस्तु। बहिर्देशोभरिष्ट
निरसनमस्तु। यत्पापं तत्र तिहतमस्तु। यत्स्त्रियस्तदस्तु। उत्तरे कर्मण्यविघ्न
मस्तु। उत्तरोत्तरमहरहरमिष्टिरस्तु। उत्तरोत्तराः क्रियाः शुभाः शोभनाः
संपद्यन्तां। तिथिकरणमूर्धनक्षत्रसंपदस्तु। तिथिकरणमूर्धनक्षत्रग्र
हक्षणादिदेवताः प्रीयन्तां। तिथिकरणमूर्धनक्षत्रे सग्रहे सदेवते प्रीयेतां।
दुर्गः प्राणेशो प्रीयेतां। अग्निपुरोगा विश्वे देवाः प्रीयेतां। इंद्रपुरो
गामरुद्राणाः प्रीयन्तां। ब्रह्मपुरोगाः सर्ववेदाः प्रीयन्तां। विष्णुपुरोगा सर्व
देवाः प्रीयेतां। माहेश्वरी उमामातरः प्रीयन्तां। वसिष्ठपुरोगा ऋषिगणाः
प्रीयन्तां। अरुंधतीपुरोगा एकपत्न्यः प्रीयन्तां। ऋषयश्छंदास्याचार्या वेदा
देवायज्ञाश्च प्रीयन्तां। ब्रह्मच ब्राह्मणाश्च प्रीयन्तां। श्रीसरस्वत्यो प्रीयेतां।

७

भगवतीपुष्टिकरीप्रीयतां।

(9A)

श्रद्धामेधेप्रीयतां। भगवतीकात्यायनीप्रीयतां। भगवतीमाहेश्वरीप्रीयतां। भगवतीतुष्टिकरीप्रीयतां। भगवतीऋष्टिकरीप्रीयतां। भगवतीवृष्टिकरीप्रीयतां। भगवतौविघ्नविनायकौप्रीयतां। भगवान्ब्रह्मवामीमहासेनः सपत्नीकः ससुतः सपार्षदः सर्वस्थानगतः प्रीयतां। हरीहरहरण्यगर्भाः प्रीयतां। सर्वाग्रामदेवताः प्रीयतां। सर्वाः कुलदेवताः प्रीयतां। सर्वावास्तुदेवताः प्रीयतां। बहिरपः। हुताब्रह्मद्विषः। हुताः परिपंथिनः। हुतास्यकर्मणो विघ्नकर्तारः। शत्रवः पशुभवंयंतु। शाम्यंतुघोराणि। शाम्यंतुपापानि। शाम्यंतुवीतयः। शुभानिवर्धतां। शिवा आपः संतु। शिवाऋतवः संतु। शिवाअग्नयः संतु। शिवाआहुतयः संतु। शिवाओषधयः संतु। शिवावनस्पतयः संतु। शिवाअतिथयः संतु। अहोरात्रेशिवे स्यातां। निकामिनिकामिनः पर्जन्योवर्षतुफलिन्येन ओषधयः पच्यंतां यो

(10)

महे० प्रयोगः

गक्षेमोनः कल्मसाः। शुक्रांगारकबुधबृहस्पतिशानेश्वरराहुकेतुसोमसहिता
आदित्यपुरोगाः सर्वग्रहाः प्रीयन्ताः। भगवान्नारायणः प्रीयन्ताः। भगवान्पर्जन्यः
प्रीयन्ताः। भगवान्स्वामीमहासेनः प्रीयन्ताः। पुण्याहकालान्वाचयिष्ये वाच्यतां॥
उद्गातेवशाकुनेसामगायसिब्रह्मपुत्रइवशावनेषुशंससि। वृषेववाजीशिशु
मतीरपीत्यासर्वतोः शकुनेभद्रमावदविश्वतोः शकुनेपुण्यमावद। याज्य
यायजतिप्रतिर्वेयाज्याः पुण्येवत्क्ष्मीः पुण्यामेवत्क्ष्मीसंभावयतिपुण्या
त्क्ष्मीसंस्करुते। यत्पुण्यं नक्षत्रं। तद्दृक्कुर्वीतोपव्युषं। यद्देवेसूर्यउदेति। अ
थनक्षत्रं नैति। यावतितत्रसूर्यो गच्छेत्। यत्रजघन्यपश्येत्। तावतिकुर्वीतय
त्कारीस्यात्। पुण्याहएवकुरुते। तानिवाएतानियमनक्षत्राणि। यान्येवदेवन
क्षत्राणि। तेषुकुर्वीतयत्कारीस्यात्। पुण्याहएवकुरुते। मह्यं सहकुंडुबिनेम

८

(10A)

हाजनान्नमस्कुर्वाणाय आशीर्वचनमपेक्षमाणाय अमुककर्मकारिणे पुण्या
हं भवंतो ब्रुवंतु। इति त्रिर्यजमानाः। ॐ पुण्याहमिति त्रिर्विधाः। अत्र पुण्याह
शब्दाः प्रतिवचने प्रथमेकवचनान्ता एव प्रयोक्तव्याः तेषां स्वपरत्वात्। स्वस्त
ये वायुमुपब्रुवामहे सोमं स्वस्ति भुवनस्य यस्य स्वस्तिः। बृहस्पतिं सर्वगणं स्वस्त
ये स्वस्तये आदित्यासो भवंतु नः। आदित्य उदयनीयः पृथ्वेवेतः स्वस्त्या प्रयं
ति पृथ्यां स्वस्ति मभ्युद्यंति स्वस्त्ये वेतः प्रयंति स्वस्त्यद्यंति स्वस्त्यद्यंति। स्व
स्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः।
स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु। अष्टौ देवा वसवः सोम्यासः। चतस्रो देवी रजरा
श्रविष्ठाः। तैयशंपानुरजसः परस्तात्। संवत्सरीणाममृतं स्वस्ति। मह्यमि
त्यादि अमुककर्मकारिणे स्वस्तिं भवंतो ब्रुवंतु। इति त्रिर्यजमानः। ॐ स्वस्ति

(11)

महे० प्रयो०

प्रतिवचनं त्रिः ॥ ऋध्यामस्तोमं सनुयामथाजमानोमंत्रं सरथे होपयातं । यज्ञो
नपक्वं मधुगोघंतराभूतांशो अश्विनोः काममप्राः । सर्वामृद्धिमृधुयामि
तितं वेतेजसे वरुणं परस्तास्य भवं हृदोभिर्मध्यतोक्षरे रूपरिष्टाद्राय
श्यासर्वतोद्वाद्वाहं परिभूय सर्वामृद्धिमाधोत्सर्वामृद्धिमृधोतिथएषं
वेदः ॥ ऋध्यात्महृद्येर्नमसोपसयः । मित्रं देवं मित्रधेयन्तो अस्तु । अनूरा
धान्हविषाय धर्यंतः । शतं जीवे मरुतः सवीराः । त्रीणि त्रीणि वै देवाना
मृच्छानि । त्रीणि छंदांसि । त्रीणि सवनानि । त्रय इमे लोकाः । ऋध्यामे
वत्तद्दीर्येषु लोकेषु प्रतितिष्ठति । मह्यमित्यादि अमुककर्मकारिणे
ऋद्धिं भवंतो ब्रुवंतु । इति त्रीः । ॐ ऋद्धिरिति प्रतिवचनं त्रिः । श्रिये जातः

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com